

حسرت برندهای خاطره‌ساز

بررسی سرنوشت معروف‌ترین

تولیدکننده‌هایی که‌زمانی‌بازاری

پررونق و پرفر فار داشتند

ولی امروزه چندان خبری از آن‌ها نیست

علیرضا کاردار آروزنامه‌نگار

پرونده
هر کدام از مانام برندها و محصولاتی را به یاد داریم که اکنون خبری از آن‌ها نیست. یا در خبرها گفته می‌شود این برندها فعال هستند ولی در عمل هیچ محصولی از آن‌ها در بازار نمی‌بینیم. تا همین چند سال پیش هم آگهی‌های تلویزیونی پر بود از نام‌های آشنایی که همه به یاد داشتیم و با تبلیغات‌شان سرگرم می‌شدیم، ولی امروزه دیگر یادی از آن‌ها نمی‌شود و در بیشتر موارد آن برند و کارخانه، عمدتاً به دلیل سیاست‌های غلط خصوصی‌سازی و واردات بی‌رویه تعطیل شده است. در پرونده امروز زندگی سلام سراغ چند نام تجاری معروف رفته‌ایم تا ببینیم چه بر سرشان آمده و سرنوشت آن برند و محصول‌اش چه‌شده است؟ از ارج بگیرد تا آزمایش و پارس الکتریک، تولی‌پرس و... البته در بین برندهایی که در تاریخ محو شدند، نام‌هایی هم وجود دارد که گفته می‌شود خوشبختانه بعد از سال‌ها رکود و نداشتن فعالیت، دوباره تولید را از سر گرفته‌اند که امیدواریم فقط در حد خبرروی کاغذ نباشد.

از باتری قلمی تا لپ تاپی که تولید نشد

نام برند: پارس الکتریک

زمانی در خانه هر ایرانی حداقل یک محصول پارس وجود داشت. از تلویزیون‌های سیاه و سفید نقلی‌اش گرفته تا باتری‌هایی که قدیمی‌ها به

آن قوه می‌گفتند! کارخانه‌های پارس توشیبا، پارس شهاب، پارس الکتریک، باتری پارس، لوازم خانگی پارس و چندین واحد صنعتی دیگر توسط محمدهاشم برخوردار سال ۱۳۴۱ بنیان‌گذاری شدند تا هشت هزار نفر در این کارخانه‌ها مشغول کار شوند. این مجموعه بعدا دولتی شد و تحت نظر سازمان صنایع ملی ایران به فعالیت خود ادامه داد. پارس الکتریک به عنوان یکی از زیرمجموعه‌های تأمین اجتماعی در سال ۱۳۷۱ به فعالیت خود ادامه داد. از بین شرکای تجاری این شرکت تنها گروندیک آلمان که در بین برندهای صوتی و تصویری برند رجه سوم اروپا به شمار می‌آمد، با این شرکت همکاری‌اش را ادامه داد. گروندیک چند سال پیش برای همیشه تعطیل‌شد و پارس الکتریک نتوانست این برند را خریداری و به نام خود ثبت کند از این‌رو برای تولید تلویزیون دست نیاز خود را به سمت کارخانه‌های کراهی دراز کرد تا با یکی از قدیمی‌ترین برندهای صوتی و تصویری آسیا همکاری کند. پارس الکتریک در حالی که می‌رفت علاوه بر تولید تلویزیون‌های ال‌سی‌دی، لپ‌تاپ ایرانی را هم وارد بازار کند، با تغییر ناگهانی مدیرعاملش مواجه شد تا مثل چند برند دیگر با آینده‌ای نامعلوم روبه‌رو شود. کار خاتج‌ات پارس الکتریک سال‌ها متروکه مانده بود ولی گویا مدتی است دوباره فعالیت‌اش را از سر گرفته است.

شیرهای دوقلوی خسته از واردات

نام برند: کفش بلا

اگر سن و سالی ازتان گذشته باشد و دوران جوانی را پشت سر گذاشته باشید، حتما شمایلدو شیر که یک آرم بلا را در برگرفته‌اند به یاد دارید. کفش بلا، به نوعی دومین برند معروف کفش ایرانی بود، پس از کفش ملی. رقابت این دو کفش و در بازه‌ای، کفش وین، زبازندو خریداران کفش در ایران بود. کفش بلا، تولدش راوامدار خانواده عمیدحضور است. پدر و پسرانی که از کاشان به تهران کوچ و پس از مدتی با خرید یک زیرپله در بازار، فروش کیف و کفش را آغاز کردند. همین موضوع مقدمه‌ای شد تا خشت اول بنای «بلا» را بگذارند. سیستم توزیع به تدریج کفش بلا را از تولید و تجارت ملی میل به یک شرکت بزرگ برای برندسازی و مارکتینگ صنعتی در ابعاد ملی کرد. تولیدات بلا کفش‌های مختلفی مثل بوتین، کفش‌های مجلسی، ورزشی و دمپایی را در بر می‌گرفت. با وقوع جنگ تحمیلی و مشکلات اقتصادی و نابه‌سامانی مالکان این برند، بلا در مسیر نزولی قرار گرفت. پس از مدتی به دلایل مختلف از قبیل رکود بازار، واردات کفش‌های بی کیفیت و ارزان خارجی و مدیریت ناموفق، بلا نیز به سرنوشت

دیگر برندهای خاطره‌انگیزی

که از بین رفتند، مبتلا شد. خط تولید این کارخانه، قطعه قطعه و به بخش خصوصی واگذار شد. مدیریت این برند اکنون در دست یک بانک است به طوری که تنها با استفاده از فروشگاه‌های بلا در کل کشور کفش‌هایی را از دیگر تولیدکنندگان عرضه می‌کند. این سرنوشت تا بیه گوش کفش ملی هم نز دیک شد ولی خوشبختانه به طور کامل این دیگر برند محبوب را از پادرنیاورد. بلایی که بر سر کفش وین، سومین تولیدی بزرگ دوران دور صنعت کفش ایران آمد.

قدیمی‌ترین تولیدکننده لوازم خانگی ایران

نام برند: ارج

«ارج» نامی که می‌شناسید و به آن اطمینان دارید «تبلیغی بود که شاید هنوز در گوش خیلی‌ها مانده باشد. ارج یک سازنده بزرگ محصولات لوازم خانگی در کشور بود. این شرکت از سال ۱۳۱۶ با هشت کارگر ساده مشغول تولید شد و با قدمتی ۷۹ساله، قدیمی‌ترین سازنده لوازم خانگی ایران لقب گرفت. در آغاز، کارهای آهنگری، ریخته‌گری و جوشکاری انجام می‌داد و همچنین صندلی‌های تاشونیز تولید می‌کرد. در دهه ۱۳۵۰ فعالیت‌اش گسترش یافت و به تولید لوازم خانگی از جمله یخچال، بخاری، ماشین لباسشویی و کولر نیز روی آورد. انتخاب نام ارج برای قدیمی‌ترین تولیدکننده لوازم خانگی ایران، علاوه بر این که از اول نام خانوادگی خلیل ارجمند، بنیان‌گذارش گرفته شده بود، اختصار سه واژه آهنگری، ریخته‌گری و جوشکاری است. کارخانه ارج با شروع نهضت صنعتی شدن شروع به تولید یخچال برقی کرد. تولید یخچال در سال ۱۳۴۱ کاملاً تصادفی رخ داد. در مسافرتی که مدیر شرکت به دانمارک کرد هدفش بازدید از کارخانه‌ای برای تولید ظرف‌شویی بود و به توافق نهایی هم نزدیک شده بودند، اما با بازدید از کارخانه یخچال‌سازی نظرش عوض شد و ساخت یخچال را آغاز کرد. یک سال بعد آبرگرمکن برقی ۵۰گالنی ساخته ارج به بازار آمد. تولید آن توسط ارج به توسعه بهداشت شخصی مردم و افول خزینه و حمام‌های عمومی که عامل شیوع بسیاری بیماری‌ها بود کمک شایانی کرد. طی واگذاری‌ها، این کارخانه و دارایی‌های آن که به گفته هاشمی (مدیر کل دفتر صنایع فلزی و لوازم خانگی وزارت صنعت) فقط زمین و سوله کارخانه بود، واگذار شد. گفته می‌شود این شرکت در دهه ۷۰ با یک اختلاس ۲۰ میلیارد تومانی هم مواجه شد. در پی مشکلات مالی، کارخانه ارج رو به سقوط گذاشت تا سرانجام در روز ۲۴ خرداد ۱۳۹۵ با پلمپ قضایی انبار ارج، پس از ۷۹سال به طور رسمی تعطیل شد. گفته می‌شود شرکت ارج بعد از واگذاری در حال مذاکره با تولیدکنندگان لوازم خانگی خارجی برای شروع مجدد تولید است.

افول گرما و سرما ی ایرانی

نام برند: آژمایش

کارخانه آژمایش در سال ۱۳۳۷ بنا شد. هنوز هم در خانه بسیاری از ایرانی‌ها حداقل یک محصول از کارخانه آژمایش وجود دارد، محصولات کارخانه‌ای که روزگاری به واسطه تولید و سایل گرمایشی و سرمایشی و به دلیل ایرانی بودن و تولید داخل کشور، با استقبال زیادی همراه بودند. آژمایش که توسط محسن آژمایش بنیان گذاشته شد، در ابتدا کارگاهی برای ساختن صندلی، میل و آبکاری فلزات بود. روزگاری که گازکشی‌ها در تهران و چند شهر دیگر پا گرفته بود و بخاری‌های کپسولی در

بورس بودند، آژمایش نیز به سرعت مدل‌های متنوع خود را به بازار عرضه می‌کرد. بخاری، کولر و یخچال که از عمده تولیدات آژمایش به شمار می‌رفتند در آن روزها حرف اول را در هر خانه‌ای می‌زدند و فروش قابل توجهی داشتند. بسیاری از کارشناسان و فعالان صنعت لوازم خانگی بر این باورند که یکی از دلایل افول آژمایش، نبود مدیریت مناسب این شرکت بود، چرا که تنها آمار بلکه سرمایه این شرکت نیز گویای توانایی تولید محصولات ایرانی است. سرمایه این شرکت که در روزهای ابتدای کارش ۳۰ میلیون ریال بود پس از ۱۰سال به ۲۰۰میلیون تومان افزایش یافت و روزهای شکوفایی آژمایش رقم خورد. هنگامی که مدیریت این شرکت، رشد و توسعه آژمایش را به چشم دید، با پیش‌بینی تولید سالانه یک میلیارد ریال، زمینی به مساحت ۱۸۵ هزار متر در کمومتر ۱۰ جاده آبعلی، سه راه آژمایش خریداری و کارخانه‌ای دیگر بنا کرد. این بار محصولات نسبت به گذشته با تنوع بیشتری همراه بود، چندین نوع یخچال، کولر، آب گرمکن، تختخواب فلزی، بخاری واجاق گاز نیز در کنار محصولات قبلی افزوده شد، اما فروش دیگر مانند گذشته نبود. فعالیت‌های تولیدی شرکت تا اوایل سال ۱۳۸۰ تا حدی رونق داشت و کالاهای جدیدی مانند یخچال ساید‌بای ساید و فریزر بدون برقی به محصولات شرکت اضافه شد، اما بازار محصولات خارجی با این برند ایرانی یار نبود و آژمایش را به تعطیلی کشاند. در همین سال‌ها مجموعه آژمایش از طریق بورس به بخش خصوصی واگذار شد. در سال ۱۳۸۸ به دلیل بدهی‌های فراوان، تعداد کارکنان واحد مردوشت آژمایش، از ۱۴۰۰ نفر به ۱۶۰ کاهش یافت و کارخانه به حالت نیمه تعطیل درآمد. اما اکنون خبری از تولید کارخانه آژمایش نیست، چرا که متأسفانه دیگر برند ایرانی آژمایش در میان تعداد زیادی از محصولات لوازم خانگی مرده است.

ZENDEGI- SALAM

ضمیمه روزنامه خراسان

سه‌شنبه ۱۱ شهریور ۱۳۹۹

۱۲ محرم ۱۴۴۲ • اول سنابامیر ۲۰۲۰

شماره ۲۰۴۶۳

۱۶۸۳

۲

واکسن آنفلوآنزا برای چه کسانی و چه وقت؟

۳

اصول برخورد منطقی بابی منطق‌ها

۴

فر فره | قصه «قور خارک» و معرفی بازی «جور چین قطره‌ای» برای کودکان

نشانه پاکیزگی که دیگر نیست؟

نام برند: تولی‌پرس

لباس‌شویی، به ثبت رسید و در سال ۱۳۵۲ به شهر صنعتی البرز در قزوین، انتقال یافت و با تولید محصولاتی از جمله پودر لباس‌شویی دریا و تکت، پودر ماشین لباس‌شویی شوما، مایع ظرف‌شویی جام و آبشار، مایع نرم‌کننده لباس هاله و سفیدکننده‌زدا، شروع به فعالیت کرد. در ابتدای دهه ۶۰ و متعاقب تقاضای بالای بازار، شرکت تولی‌پرس اقدام به افزایش ظرفیت کرد و در سال ۱۳۷۹ از سهامی خاص، به سهامی عام تبدیل شد. کارخانه تولی‌پرس از ۲۷ مرداد ۹۷ به دلیل مشکل در تهیه مواد اولیه تعطیل شد. پس از آن کارخانه در ۱۴ مهر ۱۳۹۷ بازگشایی شده بود که در ۲۸ مهر، تعطیلی دوباره آن اعلام شد. سال گذشته خانم زرآبادی نماینده مردم قزوین، آبیک و البرز در مجلس در گفت‌وگو با خبرگزاری خانه ملت در باره وضعیت شرکت تولی‌پرس، گفته بود: «شرکت تولی‌پرس تولیدکننده و توزیع‌کننده مواد شیمیایی، دارویی و آرایشی است که تا پایان سال مالی ۱۳۸۹ متعلق به گروه سرمایه‌گذاری البرز بوده و در سال مالی ۱۳۹۰ به بخش خصوصی واگذار شد. در شهریور ۹۷ شرکت تولی‌پرس اعلام کرد به دلیل نداشتن مواد اولیه، کارخانه تعطیل می‌شود. پس از بازدید انجام گرفته مشخص شد مواد اولیه به میزان کافی در کارخانه موجود است و شرایط شرکت نیازی به «اورهال» ندارد، اما خطوط تولید به حال خود رها شده است. پس از دو هفته تعطیلی کارخانه، موضوع تعطیلی تولی‌پرس مجدداً مطرح شد. شرکت تولی‌پرس پس از واگذاری با مشکلات بسیار روبه‌رو شد اما به دلیل استفاده از نام تجاری این مشکلات آشکار نشد. «باتوجه وب‌سایت شرکت، تولی‌پرس هنوز فعال است و تکنیبیه تعطیلی هم در آن قرار گرفته ولی هم سایت مشکل بارگذاری دارد و هم مثل گذشته خبری از محصولات آن در بازار نیست.

سرگذشت تلخ یک چرخه‌ریسندگی

نام برند: نساجی مازندران

در کنار فروشگاه‌های کفش ملی، فروشگاه‌های نساجی مازندران حتی در دور افتاده‌ترین شهرستان‌های کشور نمایندگی داشت. اگرچه هنوز فروشگاه‌های کفش ملی و بلا در شهرستان‌ها زنده مانده‌اند اما نمایندگی‌های فروش نساجی مازندران و حتی تابلوی سر در آن مغازه‌ها تقریباً از بین رفته‌اند. کارخانه نساجی قائمشهر که با نام نساجی مازندران هم شناخته می‌شود، از نخستین واحدهای صنعتی بزرگ کشور محسوب می‌شد که کلنگ آن در سال ۱۳۰۷ به زمین زده شد و در سال ۱۳۱۳ به بهره‌برداری رسید. بعدها تعداد کارخانه نساجی در قائمشهر به سه واحد رسید تا چرخه‌ریسندگی کامل شود. نساجی مازندران به غیر از فروشگاه‌ای ۱۰۰ متری در قائمشهر، شعبه دیگری در کشور نداشت. نساجی مازندران از سه کارخانه تشکیل شده بود. در شماره یک واحد چیت‌سازی بود. در شماره دوم منسوجات پرده‌ای، ملحفه‌ای، پیراهنی، فاستونی و... به تولید می‌رسید و کارخانه شماره سه که در سال ۱۳۵۶ از محل سرمایه‌ش رکت و با مشارکت بانک صنعت و معدن به بهره‌برداری رسید، برای تولید نخ و منسوجات نخی و مصنوعی به کار گرفته شد. نساجی مازندران، قائمشهر را تبدیل به شهری بزرگ کرد تا به غیر از مازندران‌های کارگرانی از سراسر کشور به این شهرستان هجوم آورند و به برکت وجود این کارخانه کسب‌روزی کنند. گذشت زمان و تغییراتی از کاهش کشت پنبه در مازندران گرفته تا فرسودگی ماشین‌آلات و سنگینی بوروکراسی ناشی از مالکیت دولتی سبب شد تا مشکلات کارخانه‌های نساجی از سال ۷۲ با واگذاری آن به یک بانک بیرونی پیدا کند. مشکلات واحدهای باقی‌مانده نساجی قائمشهر از دهه ۸۰ با واگذاری‌های مختلف و نسخه‌هایی که با تغییر هر دولت، وزیر و استاندار پیچیده می‌شد، به کلاف سر در گم تبدیل شد. روند حرکت تولیدی در نساجی مازندران به گونه‌ای بود که با فرسودگی ماشین‌آلات، بخش‌های مختلف این سه کارخانه تعطیل شد. هرچند سال گذشته خبرهایی منتشر شد مبنی بر حمایت‌های دولتی و نهادها از این کارخانه‌ها تا دوباره به‌روزرهای اوچ‌شان بازگردند و مدیرعامل نساجی هم در مصاحبه با ایرنا خبر از روغن کاری خرچ‌های این کارخانه داد، ولی با مراجعه وب‌سایت شرکت متوجه می‌شویم که از زمستان سال گذشته هنوز به‌روز نشده و خبری از محصولاتش در بازار نیست.

■ برخی منابع این پرونده: ویکی‌پدیا، اقتصاد آنلاین، تابناک، ایرنا